

ศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อในประเพณีที่ปรากฏกลุ่มชาติพันธุ์ไทวกุ๋ม
ตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท
AN ANALYTICAL STUDY OF BELIEF IN TRADITIONS FOUND IN THE
TAI PHU KHANG ETHNIC GROUP ACCORDING TO PRINCIPLE OF
THERAVADA BUDDHISM

เจ้าอธิการมนตรี จารุณโณ (คงตา)¹
Jao-Athikarn Montri Jaruwanno (Khongta)

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อในประเพณีที่ปรากฏในกลุ่มชาติพันธุ์ไทวกุ๋มตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทวกุ๋ม 2) เพื่อศึกษาความเชื่อในประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทวกุ๋ม และ 3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อในประเพณีที่ปรากฏในกลุ่มชาติพันธุ์ไทวกุ๋มตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้นำทางพระพุทธศาสนา กลุ่มผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในท้องถิ่นที่มีเชื้อสายไทวกุ๋ม การศึกษาวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพภาคสนาม โดยการเก็บข้อมูล และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ผลการวิจัยพบว่า

1. คำว่า ไท ในภาษาลาว เป็นคำกลางๆ หมายถึง คน ส่วนในภาษาไทย คำว่า ไท มีหลายความหมาย สำหรับงานวิจัยนี้ คำว่า ไท หมายถึง กลุ่มคน หรือชาติพันธุ์ ดังนั้น คำว่า ไทวกุ๋ม จึงหมายถึง กลุ่มคน หรือชาติพันธุ์ที่มีถิ่นฐานเดิมมาจากกุ๋ม อันเป็นหัวเมืองลาวอยู่ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ตามความเชื่อเดิมแต่ในปัจจุบันมีนักวิชาการได้แสดงหลักฐานว่า เป็นเมืองหนึ่งในแขวงเมืองเอกราชโลก ส่วนกลุ่มชาติพันธุ์ไทวกุ๋มในจังหวัดกำแพงเพชร ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการทำวิจัยนี้มีหลักฐานว่าเป็นคนไทยเชื้อสายลาวที่อพยพมาจากบ้านโคกหม้อ ตำบลโคกหม้อ อำเภอดงพิกษณ์ จังหวัดอุทัยธานี และบ้านกุดจอก ตำบลกุดจอก อำเภอหนองมะโมง จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีสำเนียงพูดเป็นสำเนียงลาวเวียง

2. กลุ่มชาติพันธุ์ไทวกุ๋ม มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมเกษตรกรรมตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติมีความเชื่อในความผาสุกและเจริญรุ่งเรืองจะบังเกิดแก่ครอบครัวและบ้านเมืองได้โดยอาศัยพิธีกรรม เช่น สรวงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์และทำบุญตามประเพณีทางพระพุทธศาสนา โดยในทุกเดือนของรอบปี มีการจัดงานบุญพื้นบ้าน-ประเพณีพื้นเมืองเป็นประจำ ที่เรียกกันว่า ฮีตสิบสองคองสิบสี่ เป็นแนวทางที่ใช้ปฏิบัติระหว่างกันของผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง และระหว่างพระสงฆ์กับบุคคลทั่วไป เพื่อความสงบสุขร่มเย็นของบ้านเมือง ซึ่งหากใครที่ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้วนับเป็นบุคคลอยู่ในศีลในธรรมเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป

¹นิสิตปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์.E-mail.mcu.nakhonsawan@gmail.com

3. กลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่คังที่ได้นำความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และการทำบุญมาผสมผสานกับความเชื่อในเรื่องของผีบรรพบุรุษ ที่เรียกว่า การทำบุญฮิตสิบสอง หรือการทำบุญเพื่อทำความดีในแต่ละเดือน 12 เดือน โดยการนิมนต์พระสงฆ์มาร่วมพิธีต่างๆ และสวดมนต์ เพื่อความเป็นสิริมงคล และได้ใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผลของความศรัทธาของพระพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งนำมาสู่ปัญญาในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่ออย่างไม่มั่งงาย ความเชื่อในประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่คัง จึงมีลักษณะเป็นหลักของความประพฤติที่เรียกว่า “จริยธรรม” มากกว่าจะนำเสนอหลักพุทธธรรมที่เป็นสังฆธรรม โดยแบ่งเป็น 2 ประการ คือ 1. พุทธจริยธรรมทางสังคม เป็นหลักคำสอนที่เป็นบรรทัดฐานของคนทุกคนทุกหมู่เหล่าในสังคมที่จะต้องปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่ ศีลห้า การทำบุญทั้งสิบสองเดือน และความเคารพบูชา ต่อบุคคลที่เจริญด้วยคุณวุฒิ วิทยุติ และเป็นผู้มีพระคุณ ความเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตนเชื่อฟังผู้มีอาวุโส และการรักษาแบบแผนประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใหญ่คังให้มีการปฏิบัติสืบต่อกันอย่างไม่ขาดสาย 2. พุทธจริยธรรมของปัจเจกบุคคล เป็นหลักปฏิบัติของบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน ตามฐานะหน้าที่ของตนเอง เช่น หน้าที่ของสามี หน้าที่ของภรรยา เป็นต้น

คำสำคัญ : ความเชื่อ, ประเพณี, ชาติพันธุ์ไทใหญ่คัง, พระพุทธศาสนา

Abstract

This research on “An Analytical Study of Beliefs in Traditions Found in the Tai Ethnic Group, Phou Khang According to Theravada Buddhism” had 3 objectives: 1. to study the background of Tai Phou Khang. ethnic groups, 2. to study the beliefs in traditions of Tai Phou Khang ethnic groups and 3. to study and analyze the beliefs in traditions appeared in Tai Phou Khang ethnic groups according to Theravada Buddhism. The sampling groups were groups of leader in Buddhism, groups of local leaders and local people having the lineage of Tai Phou Khang. This research was a qualitative research done on field by collecting data and doing the In-depth Interviews.

The results revealed as the following:

1. The word “Tai” in Laotian language is a normal word meant to a person/human. For Thai language, “Tai” has various meanings. In this research, the word “Tai” means groups of people or ethnic groups. Therefore, the word “Tai Phou Khang” means groups of people or ethnic groups who had their old settlement in Phou Khang which was an important city located at the left of Mekong River according to their belief in the past. But, nowadays, there are some academic people have shown some evidences that such city has been the one located in Phitsanulok as an important district. For the Tai Phou Khang ethnic groups living in Khamphangphet province which were the target groups of this research, some evidences disclosed that they were Thai of Laotian race who

evacuated from Ban Khongmo, Khongmo Sub-District, Tubthan District, Uthaitхани province and some from Ban khodjok, Khodjok Sub-District, Nong Ma-mong District, Chainat province. They had Laos Weing accents when speaking.

2. Tai Phou Khang ethnic, it found that group's ways of life were in agricultural society according to natural environments. They believed that happiness and prosperity would happen to their families and countries through creating ceremonies, paying respect and worship all holy things and participating in making merits according to Buddhist traditions as well which every month of each year they would handle local traditional ceremony regularly called "Hit sib-song khong sib-si" to be the guidelines to perform among the guardians and subordinator's, monks and people in general for the peace of the countries. Anyone who could follow these performances strictly, they would be persons behaving in Sila and appreciated by other people.

3. Tai Phou Khang ethnic groups had brought the faith in Buddhism and made merits blending together with the belief in ancestors' ghost called "Hit sib-song" making merits for good sake in each month for 12 months by inviting the monks to join several ceremonies and doing the prayers for their prosperity and used rational principle of the faith in Lord Buddha to trust in their mind which led to the wisdom to create the ceremonies according to their belief without ignorance. The belief in traditions of Tai Phou Khang ethnic groups then so having the character of having the principle of behavior called "ethics" more than being the presentation of Dhamma principles which were the truth by dividing into 2 aspects: 1) Buddhist ethics of the society which was the teaching norm for everyone in the society to perform together such as 5 Silas, making merits for all 12 months and paying respect to persons who were older and being benefactors which showing of being polite persons who obeyed older ones and kept their traditional patterns of Tai Phou Khang groups to perform with their continuity, and 2) Buddhist ethics of the individual which was the teaching for persons who had different social status according to their responsibilities such as husbands, wives and so on.

Keywords: belief, tradition, Tàì Phú Khang ethnic group, Buddhism

1. บทนำ

ลาวครั้ง หรือลาวภูครั้ง คือ กลุ่มชาติพันธุ์ในตระกูลภาษาไท-กะได กลุ่มชนดังกล่าวมีถิ่นฐานเดิมอยู่ในเมืองภูคัง ซึ่งปรากฏหลักฐานเพียงว่าเมืองดังกล่าวตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของลุ่มแม่น้ำ

โขง² ในปีพ.ศ. 2358 เจ้าเมืองเวียงจันทน์ได้ส่งครัวลาวเมืองภูคังมายังกรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงโปรดฯ ให้ครัวลาวเมืองภูคังตั้งถิ่นฐานแถบเมืองนครชัยศรี พร้อมกับครัวลาวเมืองพุกวางที่ส่งเข้ามาพร้อมกัน และได้รับพระกรุณาธิคุณพระราชทานอุปการะสำหรับปลูกสร้างบ้านเรือน เช่น ไม้ จากมณฑลลพบุรี และผู้คนไปช่วยปลูกสร้างบ้านเรือนด้วย³ มีการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานในรัชสมัยกรุงธนบุรี ในปี พ.ศ. ๒๓๑๔ จากนั้นจึงได้มาขอพึ่งพระบรมโพธิสมภารจากเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เพื่อขอเข้าเป็นขอบขันธสีมา ถวายตัวเป็นเมืองขึ้นกับไทยโดยให้ตั้งบ้านเรือนอยู่เพชรบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี ส่วนลาวเวียงโปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนแถวจังหวัดสระบุรี ลพบุรี ตะพานหิน จันทบุรี ลาวภูคังจากเมืองภูคังซึ่งเป็นเมืองริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ให้เข้ามาตั้งบ้านเรือนแถบนครชัยศรี พร้อมทั้งอัญเชิญพระแก้วมรกตและพระบางลงมาประดิษฐาน ณ กรุงธนบุรี ในปีพ.ศ. ๒๓๕๘ ในสมัยรัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เจ้าเมืองเวียงจันทน์ ได้ส่งครอบครัวลาวเมืองภูคังมายังกรุงเทพมหานคร โปรดให้ไปตั้งบ้านเรือนที่นครชัยศรี และในสมัยของรัชกาลที่ ๓ ชาวลาวครั้ง ซึ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองภูคัง ซึ่งตั้งอยู่บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขง ได้ถูกกวาดต้อนมาในประเทศไทยอีกครั้ง ในสมัยที่ไทยได้ทำสงครามกับญวน โดยในการยกทัพกลับจากญวนยกทัพผ่านลาวได้ตั้งมั่นชั่วคราวอยู่ที่เมืองภูคัง แล้วจึงนำชาวลาพล่านมาด้วยและโปรดให้ไปตั้งมั่นอยู่ที่เมืองสุพรรณบุรี และเมืองนครชัยศรี จึงได้เรียกว่า ลาวภูคังหรือลาวครั้ง⁴ ซึ่งในสมัยที่ลาวอพยพลงมาอยู่ที่เมืองด่านชั่วคราวตอนนั้น ลาวอดอยากมากไม่มีเครื่องมือทำนาจึงได้เลี้ยงคังไว้สำหรับย้อมผ้าซึ่งเป็นสิ่งที่ถนัดและคุ้นเคย

ต่อมาลาวคังมีการเคลื่อนย้ายบ้านเรือนกันอยู่หลายครั้ง จนกระทั่งเข้าสู่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีการปรับเปลี่ยนการปกครองเป็นแบบเทศาภิบาลชาวไทยคังได้ย้ายถิ่นเข้ามาตั้งหลักแหล่งถาวรในเขต อ.จรเข้สามพัน จ.สุพรรณบุรี ซึ่งมีชุมชนชาวลาวคังอยู่ ๓ ชุมชนใหญ่ๆ คือ บ้านสระพังลาน บ้านใหม่คลองตัน และบ้านหนองตาสาม นอกจากนั้นยังมีชาวไทยคังกลุ่มหนึ่งภายใต้การนำของนายกองแดง ได้พาญาติพี่น้องมาจากทุ่งสัมพะบด อ.หันคา และ อ.วัดสิงห์ จ.ชัยนาท มาตั้งบ้านเรือนที่บ้านหนองโคก อ.สระกระโจม จ.สุพรรณบุรี นอกจากนั้นกลุ่มชาวไทยคังยังได้อพยพเคลื่อนย้ายครอบครัวไปยังพื้นที่ใกล้เคียง เช่น กลุ่มลาวจากบ้านเก่าคำเรียง (ขามเรียง, คำเตื่อน) ในเขต อ.พนมทวน จ.กาญจนบุรี และไทยคังในอ.สองพี่น้อง ก่อพยพโยกย้ายไปบุกเบิกที่ทำกินใหม่ ในเขตพื้นที่บ้านทุ่งตาเปรี้ยว อ.พรหมพิราม และ อ.วังทอง จ.พิษณุโลก บ้านเกาะน้อยตะวันออก อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย บ้านเค็งวิไล อ.คลองขลุง จ. กำแพงเพชร อ.บรรพตพิสัย จ. นครสวรรค์ อ.วัดสิงห์ จ.ชัยนาท อ.บ้านไร่ อ.ทัพทัน จ.อุทัยธานี บ้านลำไผ่เสา บ้านโกแะ บ้านหนองปลาไหล บ้านโกสูง บ้านทุ่งมะกรุติ บ้านทุ่งไม้หลง บ้านลำเหย บ้านเสืออีต้าง บ้านรวงมุก อ.กำแพงแสน และบ้านโพรงมะเดื่อ อ.เมือง จ. นครปฐม

² หอสมุดแห่งชาติ, จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 สมุดไทยดำ เส้นดินสอสีขาว, ร่างตราเจ้าพระยาจักรีตอบเมืองสุพรรณ จ.ศ. 1202, เลขที่ 18.

³ หอสมุดแห่งชาติ, จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 สมุดไทยดำ เส้นดินสอสีขาว, บัญชีเบิกจ่ายพระราชทรัพย์และพระราชทานประจำเดือนในแผ่นดินสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, จ.ศ. 1177 (พ.ศ. 2358) เลขที่ 15.

⁴ สุพิศ ศรีพันธุ์, “ภูมิปัญญาการทอผ้าของคนไทยเชื้อสายลาวครั้งในเขตอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี”, รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, (บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552), หน้า 10.

โดยจำนวนประชากรส่วนใหญ่เกือบ ๘๐% เป็นชาวลาวคังที่มีภาษา วัฒนธรรมประเพณีที่แตกต่างออกไป นอกจากนั้นยังมีผ้าทอที่สวยงามและประเพณีที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์เป็นอย่างยิ่ง⁵

ด้านพิธีกรรมและความเชื่อชาวลาวคัง มีความเชื่อในเรื่องผีบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก การนับถือผีของชาวลาวคังเป็นการถือผีตามบรรพบุรุษคือผีเจ้านายและผีเทวดา การนับถือมีอิทธิพลต่อชาวลาวคังมาก ไม่ว่าจะเป็นการประกอบพิธีกรรมหรือการดำรงชีวิตประจำวัน หรือความเชื่อทางประเพณีทางพระพุทธศาสนา ชาวไทญ่คังจะมีความเชื่อที่มีการสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน แม้สมัยนี้ประเพณีบางอย่างจะไม่มีแล้วเพราะเปลี่ยนไปตามยุคสมัยก็ตาม

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นตัวแทนของผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนานั้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อในประเพณีที่ปรากฏกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทญ่คังตามหลักพระพุทธศาสนา ซึ่งได้เล็งเห็นความสำคัญของพระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ซึ่งกลุ่มประชาชนที่มีเชื้อสายชาติพันธุ์ไทญ่คัง ในอำเภอขามเฒ่าลือชัยบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ได้มีการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสดาไปประยุกต์ ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ตามความเชื่อที่เกี่ยวข้อง โดยยังคงตระหนักถึงภูมิปัญญา ภาษา ความเชื่อที่การสืบทอดภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทญ่คัง ว่ามีแนวทางในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาส่งเสริมความเชื่อในพิธีกรรมต่างๆ ตามภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทญ่คังอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทญ่คัง
- 2.2 เพื่อศึกษาความเชื่อในประเพณี ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทญ่คัง
- 2.3 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อในประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทญ่คัง ตามหลัก

พระพุทธศาสนา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Documentary Research) โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องความเป็นมาประเพณีที่ปรากฏกลุ่มชาติพันธุ์ไทญ่คัง อำเภอขามเฒ่าลือชัยบุรี จังหวัดกำแพงเพชร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากตำราเชิงวิชาการ บทความ ตลอดจนแหล่งข้อมูลเอกสารที่จะนำมาศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎก
2. ขันทุติยภูมิ ได้แก่ หนังสือ ตำราทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ

ที่เกี่ยวข้องกับประเพณีของชาติพันธุ์ไทญ่คัง โดยมุ่งที่จะศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อของกลุ่มชาติพันธุ์ ไทญ่คัง

⁵ คินนุช มียะบุญ, “การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงของลาวครั้งที่บ้านโคก จังหวัดสุพรรณบุรี”, วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2537), หน้า 20.

3.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant)

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่

1. ผู้นำทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาส
2. กลุ่มผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ ปราชญ์ชาวบ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ไทกุง อำเภอลำลูกเกด จันทบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

4. สรุปผลการวิจัย

4.1 จากศึกษาความศรัทธาในพระพุทธศาสนาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทกุงในครั้งนี้ พบว่า ชาติพันธุ์ไทกุงในจังหวัดกำแพงเพชรนั้น มีหลักฐานว่าเป็นคนไทยเชื้อสายลาวที่อพยพมาจากบ้านโคกหม้อ ตำบลโคกหม้อ อำเภอทัพทัน จังหวัดอุทัยธานี กับคนที่บ้านกุดจอก ตำบลกุดจอก อำเภอนองมะโมง จังหวัดชัยนาท ซึ่งมีสำเนียงพูดเป็นสำเนียงลาวเวียง ซึ่งชาติพันธุ์ไทกุงที่ได้ศึกษาศรัทธาในพระพุทธศาสนา ในแนวความคิดการทำบุญมาผสมผสานกับความเชื่อในเรื่องของผีบรรพบุรุษ หรือที่เรียกว่าการทำบุญฮิต ๑๒ หรือการทำบุญเพื่อทำความดีในแต่ละเดือน ๑๒ เดือน โดยการนิมนต์พระสงฆ์มาร่วมพิธีต่างๆ และสวดมนต์ บำเพ็ญกุศล ตามความเชื่อเพื่อความเป็นสิริมงคล และได้ใช้หลักความเป็นเหตุเป็นผลของศรัทธาของพระพุทธเจ้ามาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ซึ่งนำมาสู่ปัญญาในการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ อย่างไม่มั่งงาย

4.2 จากการศึกษาประเพณี วัฒนธรรมในกลุ่มชาติพันธุ์ไทกุงในครั้งนี้ พบว่า วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาติพันธุ์ที่ดำรงชีพอยู่ในสังคมเกษตรกรรม ตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินั้น ในความเชื่อต่อการดำเนินชีวิตที่มีความผาสุกและเจริญรุ่งเรืองเกิดขึ้นแก่ครอบครัวและบ้านเมือง ก็ต้องมีการประกอบพิธีกรรม มีการเซ่นสรวงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย และร่วมทำบุญตามประเพณีทางพระพุทธศาสนาด้วยทุกๆ เดือนในรอบปีนั้นมีการจัดงานบุญพื้นบ้านประเพณีพื้นเมืองกันเป็นประจำ จึงได้ถือเป็นประจำ ๑๒ เดือน เรียกกันว่า ฮิตสิบสอง ถือกันว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาถึงปัจจุบัน ซึ่งประเพณี ฮิตสิบสองเป็นประเพณีที่กำหนดไว้ว่าเป็นหลักสำหรับหมู่คณะนำไปปฏิบัติให้เกิดความสุข ความเจริญรุ่งเรืองแก่บ้านเมือง สำหรับฮิตสิบสองเน้นแนวทางการปฏิบัติ จากการผสมผสานระหว่างความเชื่อผีสงเทวดา และศาสนาพุทธเป็นสำคัญ โดยคำว่าฮิตสิบสอง มาจากคำ ๒ คำ คือ ฮิต กับ สิบสอง ฮิตมาจากคำว่า จาริต หมายถึง สิ่งปฏิบัติสืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีที่ติงาม ชาวอีสาน เรียกว่า จาฮิต หรือฮิตสิบสองในหนึ่งปี คองสิบสี่ หมายถึง ครองธรรม ๑๔ อย่าง เป็นกรอบหรือแนวทางที่ใช้ปฏิบัติระหว่างกันของ ผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง พระสงฆ์และระหว่างบุคคลทั่วไป เพื่อความสงบสุขร่มเย็นของบ้านเมือง โดยเดือนอ้าย เดือนหนึ่ง หรือเดือนเจียง ในด้านบุญเข้ากรรม เดือนยี่ บุญคูณลาน เดือนสาม บุญข้าวจี เดือนสี่ บุญพระเวส หรือบุญผะเหวด เดือนห้า บุญฮอดสง หรือบุญสงกรานต์ เดือนหก บุญบั้งไฟ เดือนเจ็ด บุญข้าชะ เดือนแปด บุญเข้าพรรษา เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน เดือนสิบ บุญข้าวสาก เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา เดือนสิบสอง บุญกฐิน สำหรับคองสิบสี่ ตามคติการถือปฏิบัติของชาวอีสานนั้น ถือเป็นหลักธรรมในการครองบ้านครองเรือนที่ควรปฏิบัติ ซึ่งหากใครที่ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดแล้วนับเป็นบุคคลอยู่ในศีลในธรรมเป็นที่เคารพนับถือของคนทั่วไป หลักปฏิบัติ ๑๔ ข้อ ได้แก่ (๑) หูเมือง เป็นราชทูตต่างหน้าแทนบ้านเมือง หมายถึง เป็นบุคคลที่พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน พูดจริง (๒) ตาเมือง เป็นนักปราชญ์ มีความรอบรู้ในวิชาการบ้านเมือง รู้หลักธรรม

(๓) แก่นเมือง เป็นผู้ทรงคุณธรรม ยุติธรรม (๔) ประตุมือง เป็นผู้มีความสามารถในการใช้ศัตราวุธ ยุทธโธปกรณ์ (๕) รากเมือง เป็นผู้รอบรู้ในด้านโหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ (๖) เหน้าเมือง เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ (๗) ขางเมือง เป็นผู้ชำนาญในการออกแบบ ชำนาญในการศึก (๘) ซื่อเมือง เป็นผู้มั่งคั่งเป็นนักปราชญ์ผู้กล้าหาญ (๙) แปะเมือง เป็นผู้มั่งคั่งมีศีลธรรมอันดี ตัดสินคดีความเที่ยงธรรม (๑๐) เขตเมือง เป็นผู้ทำหน้าที่พิทักษ์เขตเมือง รักษาเขตแดนบ้านเมือง (๑๑) ใจเมือง เป็นผู้ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมืองที่ดี (๑๒) ค่าเมือง เป็นผู้พิทักษ์รักษาให้เมืองมีค่า มีเงินทอง ติดต่อกำขาย (๑๓) สติเมือง เป็นผู้รู้จักการรักษาพยาบาล หมอยา (๑๔) เมฆหมอกเมือง เป็นผู้ทำหน้าที่ประคองเทพารักษ์พิทักษ์เมือง เป็นหลักเมือง การถือครองสิบสี่ประการนี้ นับเป็นการรักษาบ้านครองเรือนมีศีลธรรม มีทศพิธราชธรรม

4.3 จากศึกษาวิเคราะห์ความเชื่อในประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทญ่คัง ด้วยความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า ชาติพันธุ์ไทญ่คัง มีลักษณะเป็นหลักของความประพฤติที่เรียกว่า “จริยธรรม” มากกว่าจะนำเสนอหลักพุทธธรรมที่เป็นสัจธรรม โดยแบ่งพุทธจริยธรรมออกเป็น ๒ ประการ คือ ประการแรก พุทธจริยธรรมของสังคมเป็นหลักคำสอนที่เป็นบรรทัดฐานของคนทุกคน ทุกหมู่เหล่าในสังคมที่จะต้องปฏิบัติร่วมกัน ได้แก่ ศีลห้า การทำบุญตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นวิถีชีวิต จะเห็นได้จากคำสอนเรื่อง ฮีตสิบสอง กล่าวคือ การทำบุญทั้งสิบสองเดือนของชาติพันธุ์ไทญ่คังอันได้รับอิทธิพลมาจากคำสอนของพระพุทธศาสนา และความเคารพบูชาต่อบุคคลที่เจริญด้วยคุณวิเศษ วิทยุ และเป็นผู้มีพระคุณ อันแสดงให้เห็นถึงความเป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน และเชื่อฟังผู้มีอาวุโสกว่าของชาติพันธุ์ไทญ่คัง ประการที่สอง พุทธจริยธรรมของปัจเจกบุคคล เป็นหลักคำสอนที่เป็นข้อปฏิบัติของบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมแตกต่างกัน เช่น ผู้ปกครองก็ต้องมีหลักในการปฏิบัติตน อันได้แก่ ทศพิธราชธรรม ข้อปฏิบัติของบุรุษและสตรี ข้อปฏิบัติของสามีและภรรยา ซึ่งล้วนเป็นคำสอนในทางพระพุทธศาสนา บทบาทของวรรณกรรมคำสอนที่มีต่อวิถีชีวิตของชาติพันธุ์ไทญ่คัง มี ๓ ประเด็น คือ ๑) บทบาทในการควบคุมของสังคม เช่น หลักคำสอนเรื่องศีลห้า ซึ่งเป็นหลักควบคุมความประพฤติของทุกคนในสังคม ๒) บทบาทในการรักษาแบบแผนประเพณีชาติพันธุ์ไทญ่คัง ให้มีการปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างไม่ขาดสายตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันนี้ เช่น ฮีตสิบสอง หรือประเพณีทำบุญในสิบสองเดือนของชาติพันธุ์ไทญ่คัง และ ๓) บทบาทในฐานะเป็นแบบแผนความประพฤติที่ดีงาม เช่น ข้อปฏิบัติของบุคคล ผู้มีสถานภาพต่างๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครอง บุรุษ สตรี บุรุษในฐานะเป็น สามีและสตรีในฐานะภรรยา แนวความคิดสำคัญที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ก็คือ トラบไตที่คนในสังคม ยึดมั่นตามหลักคำสอนในศาสนาที่ตนนับถืออย่างเคร่งครัดแล้วก็น้อมนำมาสู่การ ปฏิบัติจะทำให้สังคมมีความสงบสุขได้อย่างแท้จริง ซึ่งผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าไม่ว่าจะอดีตจนถึงปัจจุบันและอนาคต ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติพันธุ์ไทญ่คัง ก็จะเป็นเช่นนี้ตลอดไป เพราะสังคมชาติพันธุ์ไทญ่คังได้รับอิทธิพลมาจากพระพุทธศาสนาร่วมกับจากความภูมิใจที่เกิดมาเป็นชาวไทญ่คังจากรุ่นบรรพบุรุษสู่รุ่นลูกหลานที่บรรจงถ่ายทอดการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามจารีตประเพณีเดิมอยู่เสมอ อีกทั้งในอนาคตยังมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่จะเข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนให้อัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทญ่คังดำรงสืบไป

5. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำหรับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรมีการกำหนดทิศทาง และเป้าหมายทำนุบำรุงวัฒนธรรมชาติพันธุ์ไทวกึงให้เป็นถูกต้องตามหลักเจตนารมณ์ของประเพณีดั้งเดิมที่แท้จริง และถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา

2. จากการศึกษาครั้งต่อไป ควรนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ ตามความเชื่อที่เกี่ยวข้องโดยยังคงตระหนักถึงภูมิปัญญา ภาษา ความเชื่อ การสืบสานภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทวกึง

3. จากผลการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการสร้างจิตสำนึกให้พุทธศาสนิกชนในชาติพันธุ์ไทวกึง ได้เล็งเห็นความสำคัญของหลักศรัทธาในพระพุทธศาสนา มาส่งเสริมความเชื่อในพิธีกรรมต่างๆ ตามภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทวกึง เพื่อให้เกิดการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนสืบไป

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรมีนิทรรศการและการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของการอพยพ การตั้งถิ่นฐานของชาติพันธุ์ไทวกึง โดยจะแสดงให้เห็นถึงความเป็นมาในอดีต จนมาเป็นปัจจุบัน ตลอดจนการผสมผสานกับพระพุทธศาสนา เพื่อให้เห็นคุณค่า ความสำคัญ และการอนุรักษ์สืบต่อไป

2. ควรเน้นกิจกรรมการอนุรักษ์ประเพณีที่เริ่มจะเลือนหายไปอย่างประเพณีสู้ขวัญข้าว ประเพณีกินข้าวใหม่ เพื่อลูกหลานรุ่นหลังได้รู้จักและเกิดการหวงแหน

3. ควรมีระดับความคิดต่อความศรัทธาทางพระพุทธศาสนาของชาติพันธุ์ไทวกึง เพื่อพัฒนาเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผสมผสานของประเพณีฮีตสิบสองที่เป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมชาติพันธุ์ที่สำคัญ

เอกสารอ้างอิง

คณิงนุช มีะบุญ. “การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงของลาวครั้งที่ บ้านโคก จังหวัดสุพรรณบุรี”. วิทยานิพนธ์ปริญญา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2537.

สุพิศ ศรีพันธุ์. “ภูมิปัญญาการทอผ้าของคนไทยเชื้อสายลาวครั้งในเขตอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี”. รายงานการศึกษาระดับปริญญาตรีประเทศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552.

หอสมุดแห่งชาติ. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 2 สมุดไทยดำ เส้นดินสอสีขาว. บัญชีเบิกจ่ายพระราชทรัพย์และพระราชทานประจำเดือนในแผ่นดินสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. จ.ศ. 1177 (พ.ศ. 2358). เลขที่ 15.

หอสมุดแห่งชาติ. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 สมุดไทยดำ เส้นดินสอสีขาว. ร่างตราเจ้าพระยาจักรีตอบเมืองสุพรรณ จ.ศ. 1202. เลขที่ 18.